

**Aanvullend natuuronderzoek
Recreatieterreinen
Wakel en Witte berken (Lochem)**

10 oktober 2010

Zoon bureau voor ecologie

Colofon

Project: Aanvullend natuuronderzoek Recreatieterreinen
Wakel en Witte berken in Lochem
Opdrachtgever: mRO Amersfoort
Uitvoerder: Zoon buro voor ecologie
Auteur: C.P.M. Zoon
Datum: 10 oktober 2010

Zoon buro voor ecologie
De Haar 1, 7738 PV, Witharen
tel: 0523-676.470, fax: 0523-676.311
e-mail: info@zoon-ecologie.nl

Zoon heeft meer dan 30 jaar ervaring met veldonderzoek naar flora en vegetatie in Nederland. Vooral Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant en Overijssel.
Er is 20 jaar ervaring met faunaonderzoek in Europa en met terreinbeheer, natuurbeleid, natuurontwikkeling en het beoordelen van effecten van plannen voor bouwen, aanleg van wegen en kanalen in Nederland.

Inhoud

Inleiding

- De plannen
- Onderzoek
- Vleermuizentoets
- Toets voor andere soorten
- Nee tenzij toets
- Boswet
- Bronnen

Wakel

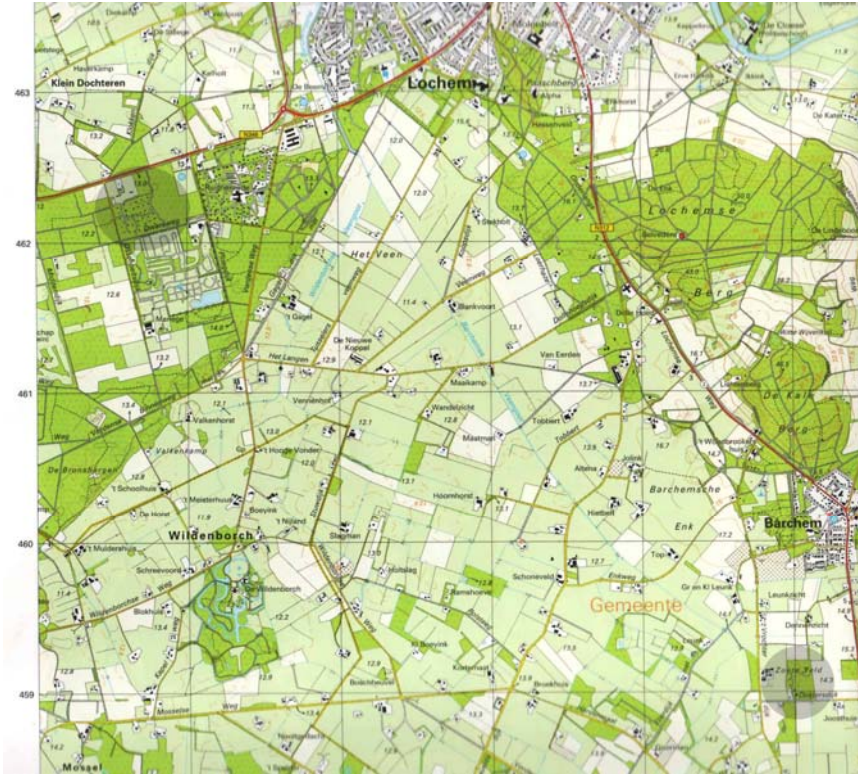
- Aangetroffen vleermuizen
- Gevolgen van het aangepaste plan voor de vleermuizen
- Gevolgen van het aangepaste plan voor andere soorten
- Mitigatie en compensatie

Witte berken

- Aangetroffen vleermuizen
- Gevolgen van het aangepaste plan voor de vleermuizen
- Gevolgen van het aangepaste plan voor andere soorten
- Mitigatie en compensatie
- Nee tenzij toets

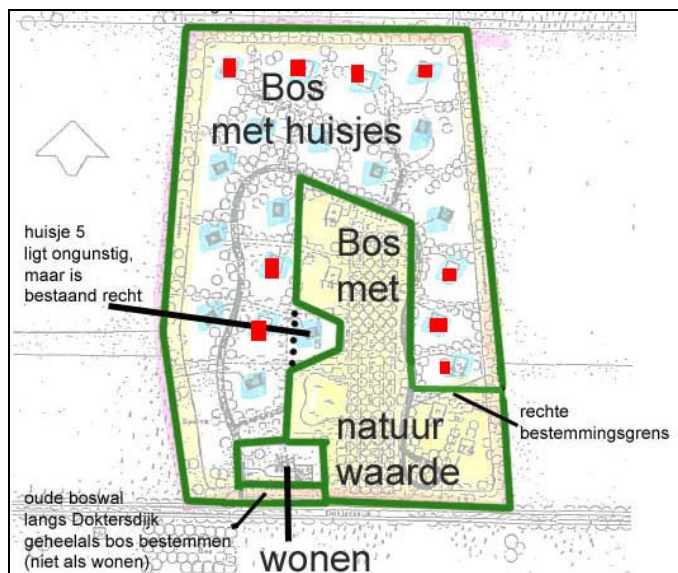
Inleiding

Er zijn plannen voor uitbreiding van de recreatieterreinen Witte berken en Wakel in de gemeente Lochem. In 2003 en in 2009 is daarvoor ecologisch onderzoek gedaan (Zoon, 2003 en 2009). Er is een ontwerp Bestemmingsplan opgesteld (mRO, 2010).

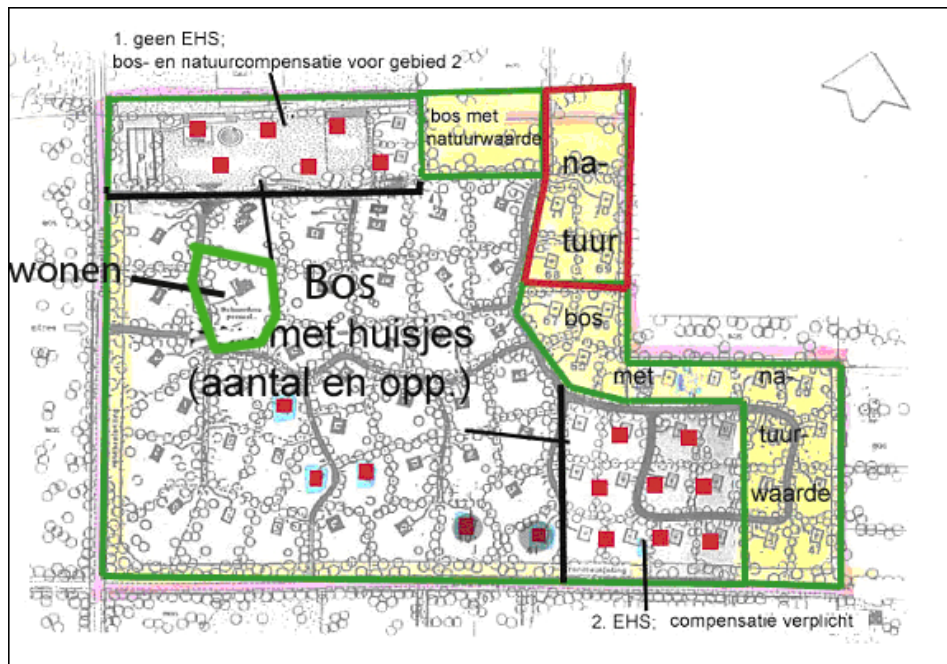

Ligging van de Witte berken (noordwest) en de Wakel (zuidoost)

De plannen

Aangepast plan Wakel (■ nieuwe huisjes)

Aangepast plan Witte berken (■ nieuwe huisjes)

Onderzoek

Er was in beide plangebieden nog geen vleermuisonderzoek uitgevoerd in de juiste periode van het jaar. In 2010 is daarom in beide gebieden op de volgende tijdstippen onderzoek uitgevoerd met een batdetector. Daarbij is ook gelet op andere nachttactieve soorten.

26 juni avondbezoek
27 juni ochtendbezoek
13 juli ochtendbezoek

Vleermuizentoets

De effecten van de aangepaste plannen zijn beoordeeld op hun effect op de vleermuizen, op grond van de Flora- en Faunawet.

Tabel 3	Zeldzame soorten, waarvoor altijd ontheffing aangevraagd moet worden. Ontheffing wordt alleen verleend als voldaan wordt aan alle volgende criteria:
én	- er sprake is van een in de wet genoemd belang (hier: ruimtelijke ontwikkeling)
én	- er geen alternatieven zijn
én	- de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort

Voor Habitatrichtlijnsoorten (alle vleermuizen), die alle in tabel 3 staan, is geen ontheffing bij **ruimtelijke ontwikkeling** mogelijk, omdat deze ontheffingsgrond niet genoemd wordt in de Europese Habitatrichtlijn.

Het is daarom van belang dat het plan geen verblijfplaatsen van vleermuizen aantast.

Toets voor andere soorten

De aangepaste plannen zijn opnieuw getoetst op effecten op andere soorten.

Nee- tenzij toets

Een deel van het aangepaste plan van de Witte Berken ligt in de Ecologische Hoofdstructuur. Op het terrein van de Witte Berken komt een zeer waardevol natuurterrein voor. Daarnaast is er een aaneengesloten rustig bosgebied, dat verbinding heeft met bossen aan de noordzijde van de provinciale weg.

Hiervoor is een Nee-tenzij toets uitgevoerd volgens regels van de provincie Gelderland.

Boswet

Indien bos, dat onder de Boswet valt, verwijderd wordt, is herplant van de verloren oppervlakte noodzakelijk. Bossen buiten de bebouwde kom, groter dan 0,1 ha vallen onder de Boswet. Beide terreinen bestaan voor het grootste deel uit bos en zijn groter. Daarom is herplant nodig. Omdat herplant op de gevelde percelen niet mogelijk is (de velling heeft tot doel een huisje te bouwen) wordt de gevelde oppervlakte elders gecompenseerd (mRO, 2010). Alle boscompensatie voor Witte Berken (1560 m²) en de Wakel (1260 m²) vindt plaats op de weide van Witte berken (2820 m²).

Bronnen

mRO, Amersfoort, Ontwerp Bestemmingsplan Wakel en Witte berken, Veldhuisen, H. van, J. van der Laken en R. Brink, 2010.

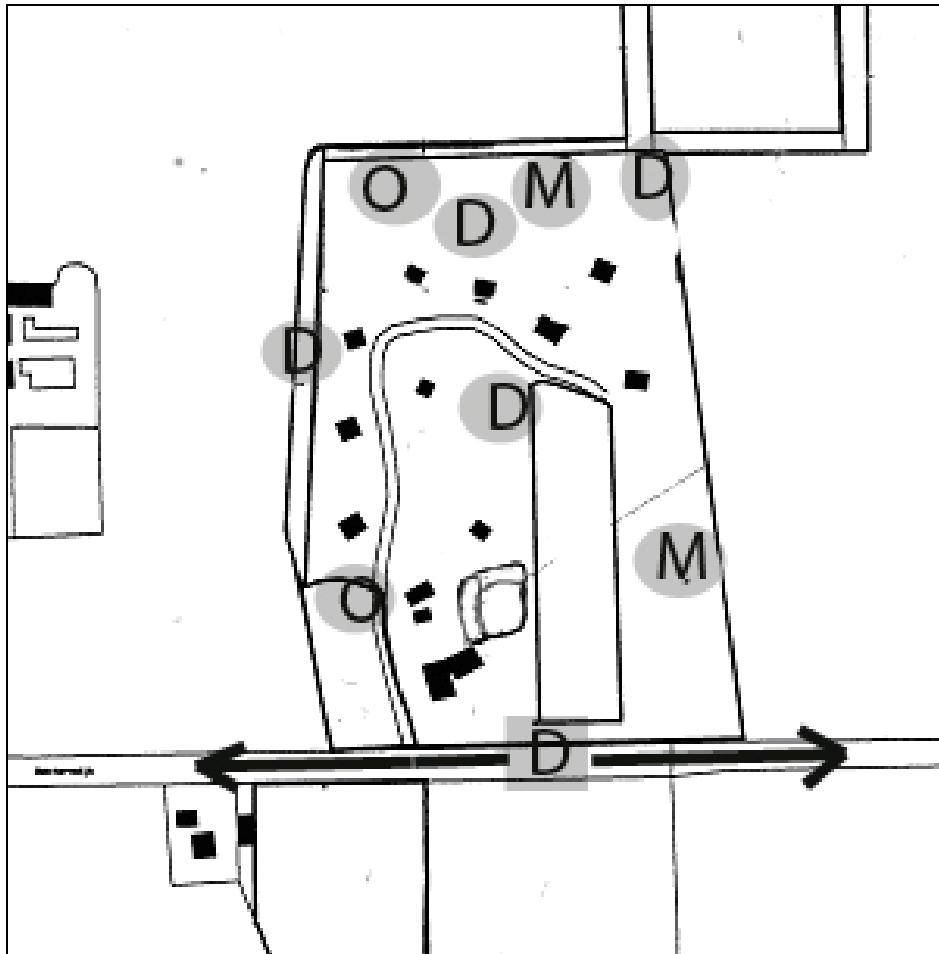
Zoon, C.P.M., 2003. Een natuuronderzoek bij de recreatieterreinen De Witte Berken en de Wakel in de zomer van 2003.

Zoon, C.P.M., 2009. Herhaling natuuronderzoek Witte Berken en Wakel in Lochem

Gelderland provincie, 2005. Streekplan Gelderland. Schema nee-tenzij toets.

Wakel

Aangetroffen vleermuizen

Vleermuizen in juli 2010

- O Gewone grootoorvleermuis
- D Gewone dwergvleermuis
- M Myotis soort (franjestaart, water- of baardvleermuis)
- ← vleermuizen op vliegroute
- jagende vleermuizen

Er zijn alleen jagende vleermuizen gevonden en vleermuizen op vliegroute. De onderzoeksperiode (juni – juli) was ideaal voor het vinden van kolonies. Deze zijn niet gevonden.

Gevolgen van het aangepaste plan voor de vleermuizen

Door het intact houden van het boskarakter op de nieuwe en oude kavels (maximaal 100 m² bos vellen op een kavel van 1200 m²), zal het plangebied gunstiger worden voor

vleermuizen. Er ontstaan veel nieuwe open plekken in het bos met een grote toename van randlengte. Bosranden zijn voor vleermuizen van groot belang (meer voedsel). Voor vleermuizen die veel in het bos zelf jagen (Baardvleermuis en Gewone grootoorvleermuis) blijft er voldoende bos over.

Er worden door het plan geen vleermuisverblijfplaatsen vernietigd. Er blijven zeer veel potentiële verblijfplaatsen in bomen (Myotis soorten) en er komen nieuwe potentiële verblijfplaatsen in huisjes (Gewone dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis). De vleermuizen vormen geen beperking voor het aangepaste plan, zoals dat beschreven is (mRO, 2010).

Gevolgen van het aangepaste plan voor andere soorten

(zie voor de soorten natuurtoets 2009)

Door het ontzien van de centrale laagte en de zuidoostelijke bosmantel met zeer oude eiken, blijft het plangebied van belang als stapsteen voor Boomkikker, Kamsalamander, Poelkikker, Levendbarende hagedis, Wateraardbei, Kruipwilg, Heelblaadjes, Waterpostelein, Kleine valeriaan, klokjes, Bosanemoon en Gagel. Op de schrale buitenranden blijven de groeiplaatsen van Struikheide, Eikvaren, Veelbloemige veldbies, Bosbes, Zandblauwtje, Tandjesgras en Borstelgras ongemoeid. In het bos blijven groeiplaatsen van Wite klaverzuring, Lelietje der dalen, Brede wespenorchis, Dalkruid, Kussentjesmos en Veenmos ongemoeid. Belangrijke terreindelen voor de rode lijstsoort Groene specht blijven ongemoeid (schraalland en moeras) evenals een groot aantal geschikte broedbomen. Enkele groeiplaatsen van Salomonszegel verdwijnen mogelijk door het plan, maar deze soorten vinden in het plan zelf genoeg alternatieven.

Mitigatie en compensatie

Er is geen mitigatie en compensatie nodig voor vleermuizen.

Door aanpassing van het oorspronkelijke plan (mitigatie) zijn er geen wezenlijke negatieve effecten op beschermde soorten meer. Belangrijk is daarbij de bestemming als boskavel (> 90 % bos).

De vermindering van het areaal bos met ongeveer 900 m² wordt gecompenseerd door 1260 m² nieuw bos, aan te leggen op Witte berken

Witte berken

Aangetroffen vleermuizen

Vleermuizen in juli 2010

- M Myotis soort (franjestaart, water- of baardvleermuis)
- D Gewone dwergvleermuis
- R Rosse vleermuis
- L Laatvlieger
- Jagende vleermuis
- ★ Zwermende vleermuizen

Er is een waarschijnlijke zomerverblijfplaats van een Myotis soort gevonden op een bestaand kavel. Het maximum aantal dieren dat tegelijkertijd aanwezig was (zwermen) bedroeg 4. Waarschijnlijk is het een verblijfplaats van mannetjes. Op het gedeelte van de nieuwe kavels zijn geen vleermuizen aangetroffen.

Gevolgen van het aangepaste plan voor de vleermuizen

Het plan tast geen verblijfplaatsen van vleermuizen aan. Het zuidoostelijke bos zal door het aanbrengen van open plekken met huisjes, in betekenis toenemen voor vleermuizen.

De noordelijke weide wordt omgevormd naar een bos met open plekken en zal daardoor in betekenis toenemen voor vleermuizen.

Er blijven zeer veel potentiële verblijfplaatsen in bomen (Myotis soorten) en er komen nieuwe potentiële verblijfplaatsen in huisjes (Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger).

Vleermuizen vormen geen beperking voor het uitvoeren van het plan.

Gevolgen van het aangepaste plan voor overige soorten

(zie voor de soorten natuurtoets 2009)

Door het plan wordt het leefgebied van zeer bijzondere soorten (Bijenwolf, Basterdzandloopkever, Kruipbrem, echte guldenroede, grote veenbes, Veenmos, dopheide, Wespenorchis sp., Bosbies, Wijfjesvaren en potentieel de Levendbarende hagedis, Jeneverbes en Stekelbrem, Zandblauwtje, borstelgras en Zandstruisgras), geheel gespaard. Deze soorten zijn sterk gebonden aan voedselarme, natte en droge terreinen (zand, heide en veen).

Het aangepaste plan ontziet de potentiële leefgebieden van Bosanemoon en Dubbelloof (rabattenbos) en van Eikvaren (droog noordelijk bos).

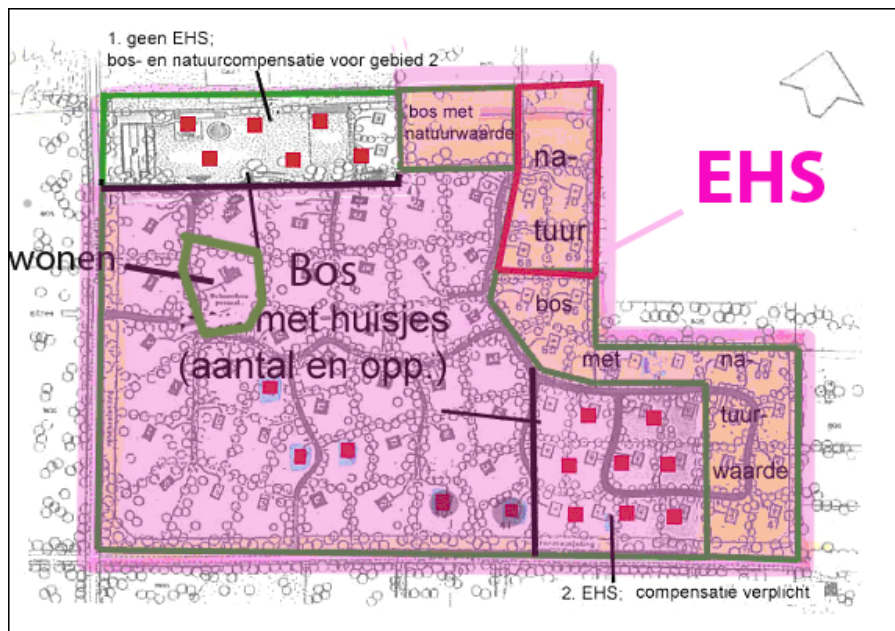
Door uitvoer van het plan wordt een klein deel van het aanwezige bos (het zuidoostelijk deel) enerzijds geschikt als leefgebied van bosvogels (groene specht, boomklever), voor de steenmarter en potentieel de das, door behoud van het boskarakter en toevoegen van open plekken. Anderzijds wordt enige verstoring toegevoegd. Het geschikte areaal van de Gele weidemier (niet beschermd) zal sterk afnemen door bebossen en aanleg van huisjes op de ruige weide.

Mitigatie en compensatie

Voor vleermuizen is geen mitigatie of compensatie nodig.

De vermindering van kwaliteit van het zuidoostelijke bos wordt gemitigeerd door de bestemming als boskavel (> 90 % bos). Afname van het areaal bos met ongeveer 1300 m² wordt gecompenseerd door aanleg van 1560 m² nieuw bos in het noorden.

Nee tenzij toets voor Witte berken

EHS (paars) bij Witte berken

Gedeputeerde Staten van Gelderland (Gelderland, 2005) beschouwen een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities, wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten (weergegeven in cursief):

- *Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur.*

Witte berken: Er wordt in het plan maximaal 13 x 100 m² bosnatuur verwijderd. Er wordt binnen het plan echter 1560 m² nieuw bos aan het gebied toegevoegd. Het areaal van bosnatuur wordt dus groter. Het areaal en kwaliteit van nat schraalland, droge heide en droog schraalland wordt beter beschermd door de bestemming natuur. De kwaliteit van bos met natuurwaarden wordt beter beschermd door de bestemming met die naam.

- *Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS.*

Witte berken: De verbinding tussen het Groote Veld en het gebied ten noorden van de Zutphensestraatweg voor dieren en planten van bos en heide, wordt zeker gesteld, door beperking van de uitbreiding aan de oostzijde.

- *Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AmvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora en Faunawet.*

Witte berken: Toename van verstoring van het bosgebied waar de huisjes in komen moet afgewogen worden tegen de kwaliteitsverbetering als gevolg van het voorschrift voor behoud van meer dan 90 % bos op de kavels.

- *Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid).*

Witte berken: De uitbreiding van het terrein is aan de oostkant beperkt en vindt deels plaats buiten de grote natuurlijke eenheid Groote Veld.

- *Een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.*

Witte berken: Het plan laat de ruimte voor natuurlijke processen zowel binnen als buiten het plangebied in tact, door enerzijds de bestemming als boskavels en anderzijds de bestemmingen natuur en bos met natuurwaarde.

- *Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.*

Witte berken: Er zijn geen wateren van betekenis in de omgeving.

- *Een verandering van de grond- en oppervlaktewater-omstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewater situatie (verder) aantast.*

Witte berken: Het plan tast de natuurlijke omstandigheden van het grondwatersysteem niet aan.

- *Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).*

Witte berken: De nieuwe huisjes zijn onderworpen aan regels van het plangebied. Er zal niet of zeer weinig toename van geluid zijn.

Conclusie Nee tenzij toets

Het aangepaste plan Witte berken ontziet de bestaande hoge natuurwaarden in de EHS. Het mitigeert en compenseert de effecten die optreden door de aanleg van nieuwe huisjes. Het functioneren van de natuur en de wezenlijke kenmerken in de omgeving en op het terrein zelf wordt niet significant aangetast.